

Bordás Ferenc

Ex librisek

A házat átírták. Fefe részben Magdára, fele részben a két gyerekre. Októberben jött ki a százaléktól a két ember, meg a tanácstól Hegedűs. Megálltak az udvaron, nézegettek a tetőt. Az egyik füttyörészni kezdett a galamboknak. Két fehér posta mindjárt hegyezni kezdte a fülét, s közelebb táncolt a cserepeken az éresz széléhez.

— Okos galambok. Ki foglalozik velük?

— A kisfiam, ha itthon van. De szegény uram is igen szeretett velük bibelődni. Amikor a nagy műtétje után elkezdett kijárogatni, egész nap ezeket gyámolította.

A komák ráérvén cigarettáztak.

Magda Hegedűst nézte. Intett volna neki, hogy siettesse már őket egy kicsit, mert a daráért is menni kellene, meg nem jó az, ha olyan sokáig nézelődnek itt. Még belekötnek, ha annyira megvizslatják a házat. Fölértékelik, pedig ezt is elég lesz kinyögni. Majd a házából megadja, ha vesz föl a takarékból. Hát haladjanak már, az isten áldja meg őket, ne idegesítsék itt ennyi ideig. Hegedűs megérthette a könyörgő pillantásokat. Picit bólintott, s kacscintott hozzá, száját sokat sejtetően elgörbítve, ami ilyesmit jelenthetett: ne ijedez, Magda, jó gyerekek ezek, nem lesz itt semmi baj. Csak hát ráérnek. Ezenkívül még egy van máma, hát ráérnek.

A menyecske már-már afelé hajlott, hogy betessékeli őket, annyira kínozza az ácsorgás. De csak meggondolta. Hallgatott, s invitáló mozdulatát észrevétlenül átvitte egy vakarózásba. Hát-ha be se mennek? Az öregebb olyan jóízűt napozik itt a ház előtt. Levette a kalapját, még a mellényét is kigombolta, s nézegette az öszirozsákat. Ambár végül is bejöhettek, a bútor nem számít bele a ház értékébe. A szőnyeget kivitte a kiskonyhába, látszik a padló. Imitt-amott bizony kopottas már. Oszre terveztek a parkettát. Aztán a fal is lerúgta, amit Gyurka halála után Etel olyan nagy sietve rákent, meg rágurított. De hát az ikerablakok majdnem újak. És redőnyök. A középső szoba is mást mutat most, mint három éve, amikor az öreg vaskályha, meg a Ferkó rozoga díványa volt csak benne. Igen, igen, a bútor nem számít be, de csak többet mutat így a ház. Ez a szoba is a garnitúrával, meg az olajkályhával.

A fiatalabbik már felemelte a táskát, s egyet kattintott rajta, amikor a kutya felesaholt, s nyugtató-nevető tappogással jelezte: valaki érkezik. Még hozzá ismerős. Olyan, aki sokszor megpaskolta már a puli fejét, csontot, bórdrabot is dobott elé dicsővágás alkalmával.

— Az öreg Bereczki tette be maga mögött a kaput.

Az idegenek alig ügyeltek rá.

Annus
József

A SZÁZALÉK

Magda lüdbörös lett és mozdulatlan. Hegedűs keze is megállt a levegőben. Hallott a veszekedésről, tudta, hogy Bereczki Ferenc hosszú idő óta először lép be most erre az udvarra.

— Aggyon isten!

— Jó napot — vetették oda a százaléktól jött emberek. Hegedűs valamit nyöszörgött, Magda néma lett.

Az öreg kicsit álldogált, tekintetét a galambokat vizslató táskás ember nézéséhez pásztította, s bámult fel a tetőre.

— Az meg fiók. Látod? Milyen ügyetlenül korcsolyázik a cserepén!

— Hát maguk... — kezdte idős Bereczki, mintha tréfálkozni készülne. Hanem hirtelen megkeményítette a szót: — Galambászok, vagy a százaléktól jöttök?

A kérges hang csak a napozó idősebbet lendítette ki nyugalmából. A fejét féloldalt fordította, kicsit hunyorgott, s ezt kérdezte:

— Kihez van szerencsénk? Jó lenne tudnunk, hogy milyen alapon rikoltozik itt.

A hivatalos beszédétől megszelídült kicsit, de nem hagyta magát.

— En kérem ennek a menyecskének az apósa vagyok. Jobbára az én izzadtságomból van az a cserép, amelyiken a galambok toporognak. Tán csak jussom van ide jönni? Meg kérdezni ezen a portán?

— Jól van, tatám, nem kell begyulladni — mondta rendkívül fölényel a fiatalabb idegen. — Igaz, hogy néztük a galambokat, de ha a magáé, akkor megtilthatja ezt...

— Ne csavargassák itt a szót, a hétszentség nekik! Engem úgyse lehet kiforgatni. Az ügyvéd se bírt. Érttem én a beszédjüket, ne féljen. A százaléktól vannak? — fordult most Hegedűshöz.

— Persze.

— Na, akkor helyben vagyunk. Hát idehallgassanak! Én azért vagyok itt, hogy maguknak megmondjam az igazságot. Akár jegyzőkönybe is írhatják, ha akarják. Mondjam?

Kicsit vár, talán arra számított, hogy papírokat vesznek elé, s tényleg írni fogják, amit mondani fog. Amazok nem mozdultak. Hülye képpel bámulták az öreget. Ő folytatta:

— Úgy tudom kérem, hogy ez a női személy, özvegy Bereczki Györgyné hatvanezer forintra diktálta be ezt az ingóságot. Már ugye a házat. Hát kérem, ez nem igaz!

A rövid csendbe csak Hegedűs

krárogott bele halkán. Magda hangtalanul az ajtófélfának dönt. Sírní szeretett volna, de nem tudott.

— Mert kérem ebbe csak én többet adtam annak idején! De még ők is megtoldták valamennyivel. Száztízert vettük De mi volt ez akkor? Egy istálló! Nézzék meg most! Hároméves cserép. Duplán rakva! Új kémény! Az istállóból alsókonyhát csináltattunk, a másik feléből meg takarmányos kamrát. Az is ki van mozaikozva. Lakni lehetne benne. A ház be lett pucolva. Új ikerablakok vannak. Redőnyök! Az ajtók is újak. De nézzenek föl a padlásra! Hogy ott mi van! Új szelemen, új horogfák, meg lécek. A fal alá van rakva, le van szigetelve. Ha ez nem ér meg...

— Álljunk már meg, tata! — szólt a fiatalabb férfi. — Nehogy magához iratkozzunk már tanfolyamra! Van nekünk szemünk, meg egy kis eszünk is. Nem bízzuk ezt magára...

— Hagyd már, hogy fejesse be! Ugyan mennyit ér szerinte? — Száznyolcvan! De tán még a kétszázat is megadná érte egy jobb módú, tehetősebb tanyai.

— Ejnye, a betyár szentség! — ugrott előre Hegedűs, és így a két tábor közé kerülve, hol erre, hol arra beszélt:

— Hát vegye meg kend kétszázért, ha ennyire felbecsüli! Vegye meg! Eladja, igaz, Magdus? Vesz rajta kettőt a nagyutcán! Hát minek jött maga ide, vén lelketlen? Ember maga egyáltalán? Mondja meg! Az unokája szájából akarja kivenni a falatot? Maga, a Büszke Bereczki? Hát a fele a gyerekeké, ezt nyilván tudja. A lelkére bírna venni ezt a bitangásot? Van képe ezt így elmondani? Maga tesz ilyet, aki a supellátot viszi a pap fölött? Maga?

— Ez bizony ilyen, jól nézzék meg! En sokáig azt hittem, csak a napam kedvéért ilyen, de nem. Ő a lelketlenebb. Ez tényleg kivén a falatot a százból. Még levegőt se adna, ha tehetné. Meg is ölné bennünket, ha a börtönbe magával vihetné a pénztét. Mert ő egy Bereczki...

— Ne bánt, lányom, ne beszélj így...

— Lányom? Még ki meri mondani? Maga? Hát ki zavart ki engem a portájáról, mint a betévedt kutyát, ha nem maga? Hát, hogy mert idejönni? Minek jött ide? Minek?

— Hallgass ide, lányom! En nem törődök vele, hogy a mama mit mond. En szeretlek benne...

— Istenem, hogy ilyenkor nem szakítod le az eget!

Az öreg nyelt, kis szünetet tartott a beszédben. Látszott, hogy elfáradt. Mint aki kaszálás közben kinyújtotta a derekát, s levegőért kapkod. A két idegen, meg a tanács ember mozdulatlan szemmel nézte.

— En nem törődök a mamával. En nem akarok becsapni. Hallgass rám, lányom! Arról van szó, hogy te avval ne vergődj, mennyi lesz a százalék. Ha tízezerrel lesz több, akkor se fájjon a fejed miatta...

— Istenem, istenem! Hát mit képzel maga? Azt hiszi, hogy nekem is ott penészednek a százasaim a kredencben, mint egyeseknek? Miből fizetnék én, mint gondol? Tudja maga, hogy mit beszél?

— Hallgass ide, lányom! Azt akarom mondani, hogy én kifizetem a különbséget! Egy fifté-

rig kifizetem, amivel többre jön ki, ha felértékelik itt az elvtársak. En kifizetem...

— Kutya legyen, ha értem — ámult mindannyiuk helyett a kigombolt mellényű idegen.

— Ha mondom, én kifizetem! Ha én egyszer valamit kimondok! Akár írást is csinálhatunk róla. Hivatalosat. Értsd már meg lányom, hogy nem a harag vagy a bosszúállás hozott engem ide...

— Hát akkor, ugyan mi az öreg úristen csudája? — kérdezte egészen dühösen Hegedűs.

— A szegvent nem akarom, kérem. Hogy hatvanezer legyen beírva. Hatvanezer... egy Bereczki-házra...

Csend lesz újra. A galambok is megállnak a tetőn. Egy fehér posta félre fordítja a fejét, úgy les a megnemult emberekre.

MESÉS BUSINESS

Ki ne ismerné az 1966-ban elhunyt Walt Disney világhírű figuráit, a kétbalkezes Miki-egert, az önmagát állandóan meggesítő Donald kacscát, és a cicaszélid, örökké beugrató Plutó kutyát? De sorolhatnánk tovább Pinocchiót, a három kismalacot, Hófehérkét, Hamupipóké, és a többi meglevencedett mesét. Mint lánya, Diana Disney Miller írja, az úgynevezett Disney-birodalom negyvenöt esztendővel ezelőtt édesapjából és egy Miki egérből állott. 1955-ben a már nem használt díszletekből, kellekéből, a kaliforniai Anaheimben megvalósította Disneylandot, azaz Disney-országot, amelynek az évek során vendéglátó üzemei, vidámparkjai, filmvállalatai alakultak, és rendkívüli látogatottsága 1970-re már 167 millió dollárt jövedelmezett.

Az elmúlt év ősze új fordulatot hozott. Miki egér, Donald kacsa és Pluto kutya új otthont kaptak, a floridai Orlando-ban — az úgynevezett Walt Disney Világot. Itt hasznosították mindazt a tapasztalatot, amit Disney-ország teremtett. A különbség mégis óriási. Nem csupán azért, mert amíg Disney-ország csupán 100 hektár volt, az új Disney Világ közel 14 ezer hektárnyi területet foglal el. Az új helyen a Hamupipóke háza kétszer olyan magas, mint a korábbi, természetesen luxus vendéglővel. A régi helyen csak egy mozgó elnök bábú volt. Ábrahám Lincolné, de a Walt Disney Világ elnöki csarnokában mind a 36 amerikai elnök ott díszleg.

A hagyományokhoz híven Mickey Mouse vezeti végig a látogatókat a mesekirályság fő-

utáján, és üdvözlöli a többi Disney-figura élén a vendégeket. Másutt szintén Mickey-egér vezényli egy elektronikus rendszer által mozgatott egér musical zenekarát.

Az ügyes vállalkozók, akik jól ismerik a gyermeki érdeklődés, és a gyermekkori nosztalgiaik vonzását, nem véletlenül építettek fel a Disney Világot a floridai Orlando-ban, boróka erdő közepén. Azt tervezik, hogy nem messze Orlando-tól hatalmas üdülőtérrel létesítsenek luxusszállókkal, sportpályákkal, szórakozóhelyekkel. Jellemző az eddigi méretekre, hogy a vállalkozásnak máris 6000 alkalmazottja van, s már most olyan a zsúfoltság, hogy jóformán semmihez sem lehet hozzáférni.